

Rassissem e discriminaziun

Co fa la Svizra frunt a furmas da discriminaziun rassistica?

■ **Sco stadi democratic s'engascha la Svizra per ils dretgs fundamentals da mintga singul uman. La Constituziun federala fixescha en ils artitgels 8 (egualitad giuridica) e 35 (effect dals dretgs fundamentals) che nagin na dastga vegnir discriminà, en spezial betg pervi da l'origin u pervi da la razza.** Chatta.ch dat ina survista da las mesiras che vegnan interprendidas en Svizra cunter il rassissem e la discriminaziun.

Noziuns-clav

Discriminaziun

La discriminaziun dischavantagescha ina persuna u ina gruppa sociala pervi da ses origin cultural u social, sia schlattaina, sia vegliadetgna ubain si'appartegnentscha religiosa, etnica u naziunala.

Rassissem

Il rassissem designescha ina tenuta spiertala ch'umiliescha u ignorescha persunas pervi da lur derivanza, lur origin u segns externs caracteristics dal corp, sco per exempel la color da la pel.

Discriminaziun rassistica

La discriminaziun rassistica è in'acziun concreta ch'impedescha la persuna pertutgada u la gruppa pertutgada d'observar ses dretgs fundamentals. Savens vegn ella accompagnada da difamaziuns verbalas ed ha lieu en differents champs da la vita, per exempel en connex cun tschertgar ina piazza d'emprendissadi, a la piazza da lavur, cun acceder al martgà d'abitaziuns, en il spazi public, en il sectur da scola, da furmaziun e da sanadad, en las medias.

Rassissem

Il rassissem en il senn pli stretg define-scha in'ideologia che reparta ils umans tenor lur appartegnentscha etnica, naziunala u religiosa en uschenumnadas gruppas definidas tenor leschas da la natura – las uschenumnadas «razzas» – ed ierarchisescha quellas. Umans na vegnan betg giuditgads e tractads sco individis, mabain sco commembers da talas gruppas cun caracteristics collectivas che vegnan resguardadas sco per gronda part nummidablas.

La pli gronda part da cas d'ina discriminaziun rassistica en Svizra n'è dentant betg fundada sin motivs ideologics. Anzi, ella è in'expressiun da temas diffusas, d'agressivtad, da pregiudizis e d'ina mancanza da simpatia per auters umans. Pia èsi raschunavel da separar la discriminaziun rassistica dal rassissem sco ideologia. Discriminaziun rassistica è mintga pratica che priva umans da lur dretgs, ch'als tracta en moda malgista u intoleranta, ch'als umiliescha, offenda, smanatscha u che pericletescha lur corp e lur vita, e quai pervi da caracteristics fisionomicas, pervi d'ina derivanza etnica, pervi da caracteristics culturalas (lingua, num) u pervi d'ina appartegnentscha religiosa.

Co sa manifestescha il rassissem?

Ina tenuta rassistica sa mussa tras il comportament ostil envers persunas che vegnan percepidas sco differentas. Las suandantas furmas da rassissem ston vegnir menziunadas:

La xenofobia u l'odi envers persunas estras pervi da lur appartegnentscha u pervi da lur comportament che vegn percepi sco different;

l'antisemitissem che dovra la religiun sco segn distinctiv e che metta la populaziun gidieua en la rolla dal culpaivel;

la discriminaziun pervi dal status social. Il rassissem violescha il princip da la

nundiscriminaziun en il rom dals dretgs umans. El s'exprima verbalmain, cun excluder tschertas persunas en moda discriminanta u en acziuns da persunas ch'appartegnan a gruppas extremas da dretga.

Victimas da rassissem e da discriminaziun

Tenor il dretg penal è la discriminaziun rassistica in delict uffizial, sche l'acziun succeda en la publicitad.

Norma penala antirassistica

Igl è scumandà d'attargar u da discriminar publicamain en ina moda che violescha la dignitad umana ina persuna u ina gruppa da persunas pervi da lur razza u pervi da lur appartegnentscha ad ina gruppa etnica u religiosa. Er la refusa d'ina prestaziun purschida publicamain è scumandada. Il text respectiv da la lescha (art. 261bis dal Cudesch penal svizzer) sa cloma sco suonda:

«Tgi ch'incitescha publicamain d'odiari u da discriminar ina persuna u ina gruppa da persunas pervi da sia razza, pervi da si'etnia, pervi da sia religiun u pervi da sia orientaziun sexuala,

tgi che dera publicamain ideologias ch'han la finamira da discreditar u da disfamar sistematicamain questas persunas u questas gruppas da persunas,

tgi ch'organisescha, promova u sa partipescha ad acziuns da propaganda cun la medema finamira,

tgi che discreditescha u discriminescha publicamain en ina moda che cuntrafa a la dignitad umana ina persuna u ina gruppa da persunas cun plets, cun scrittiras, cun maletgs, cun gests u cun metter maun vi dad ella pervi da sia razza, pervi da sia etnia, pervi da sia religiun u pervi da si'orientaziun sexuala ubain tgi che snega, bagatellisescha malamain u emprova da giustifitgar per quests motivs genocids u auters crims cunter l'umanitad,

tgi che refusa ad ina persuna u ad ina gruppa da persunas pervi da sia razza, pervi da si'etnia, pervi da sia religiun u pervi da sia orientaziun sexuala ina prestaziun offrada ch'è destinada a la generalitad, vegn chastà cun in chastu da detenziun da fin a 3 onns u cun in chastu pecuniar.»

Banca da datas da las decisziuns e da las sentenziis en connex cun la norma penala antirassistica

La banca da datas da la Cumissiun federala cunter il rassissem (CFR) demussa la pratica giudiziala en connex cun la norma penala antirassistica. Ella è vegnida fatga cun l'enclegientscha da tut las dretgiras e da tut las autoritads giudizialas chantunales cumpetentas. Per il mument dat la banca da datas in'invista da las sentenziis e da las decisziuns dals onns 1995 fin 2004; ella vegn actualisada permanentamain. Las utilisadras ed ils utilisaders pon consultar singulas sentenziis e pon tschertgar tenor ils instruments ch'èn vegnids duvrads da las delinquentas e dals delinquents, tenor las gruppas da las auturas e dals auturs sco er da las victimas dals delicts e tenor ulteriurs criteris.

Purtar plant pervi d'ina discriminaziun

Sche Vus As sentis discriminada u discriminà u sche Vus essas perditga d'in comportament discriminant, avais Vus la pussaivladad d'agir. La CFR infurmescha detagliadamain davart ils cas, en ils quals po vegnir purtà plant; davart las autoritads cumpetentas e davart las pussaivladads da contactar quellas; davart ils posts specialisads che sustegnan e che cusseglian victimas da discriminaziuns.

Sin sia pagina d'internet metta ultra da quai il Servetsch per il cumbat cunter il rassissem a disposiziun in cudesch cun las adressas dals posts da consultaziun e

Campagna naziunala cunter il rassissem (2006).

da cussegliaziun per victimas da discriminaziuns rassisticas.

Rassissem e discriminaziun: posts da consultaziun

La Confederaziun, ils chantuns, las vischnancas ed organisaziuns nunguvernamentals prendan mesiras per cumbatter las discriminaziuns e per sustegnair las mesiras da prevenziun per cumbatter il rassissem.

Servetsch per il cumbat cunter il rassissem

Il Servetsch per il cumbat cunter il rassissem (SCRA) coordinescha las differentas activitads da la prevenziun cunter il rassissem, l'antisemitissem e la xenofobia sin plaun federal, chantunal e communal. Ultra da quai administrescha el in fond che sustegna projects cunter il rassissem. El metta a disposiziun infurmaziuns detagliadas e numerusas adressas e links tar posts specialisads e tar organisaziuns che s'engaschan cunter il rassissem.

Cumissiun federala cunter il rassissem

Sin plaun federal cumbatta la Cumissiun federala cunter il rassissem (CFR) tut las furmas da discriminaziun rassistica directa u indirecta. I sa tracta d'ina cumissiun extraparlamentara ch'è vegnida instituida dal Cussegl federal per realisar la Cunvegna internaziunala davart l'eliminaziun da tut las furmas da discriminaziun cunter las razzas (CDR). Tenor il mandat dal Cussegl federal dals 23 d'avust 1995 «s'occupa la CFR da la discriminaziun cunter las razzas, promova ina meglra chapientscha tranter las persunas da differenta razza, da differenta color da la pel, da different origin naziunala ed etnic, da differenta religiun, cumbatta tut las furmas da discriminaziun directa ed indirecta cunter las razzas ed observa en spezial ina prevenziun efficazia». En quest connex dat ella gronda paisa a la prevenziun da discriminaziun (en tge furma che quai saja). La CFR porscha infurmaziuns detagliadas, documents sco er cussegls per umans ch'èn daventads victimas da discriminaziuns.

Cumissiun federala da las estras e dals esters

La Cumissiun federala da las estras e dals esters (CFE) porscha infurmaziuns davart tematicas parentadas concernent l'integraziun da persunas estras en Svizra.

Incumbensadas ed incumbensads chantunals d'integraziun

En la gronda part dals chantuns han las incumbensadas ed ils incumbensads d'integraziun l'incarica da cumbatter la discriminaziun ed il rassissem a medem temp.

Organisaziuns nunguvernamentals

La lavur d'organisaziuns nunguvernamentals en il sectur dal cumbat cunter la discriminaziun, tar la prevenziun sco er tar la lavur da scleriment è fitg impurtanta. Adressas da differentas organisaziuns nunguvernamentals èn da chattar tar il servetsch per il cumbat cunter il rassissem (SCRA, cf. survart).

Post da cussegliaziun per victimas da discriminaziun rassistica en il chantun Grischun

Il post da cussegliaziun porscha cussegel e sustegn cumpetent a tut las persunas privatas dal chantun Grischun ch'èn pertutgadas directamain u indirectamain da discriminaziun rassistica. Persunas directamain pertutgadas, ma er confamigliars, perditgas u ulteriuras terzas persunas pon sa drizzar al post da cussegliaziun. I vegnan er acceptadas annunziis anonimas.

Las cussegliaziuns sa basan sin la suandanta tenuta fundamentala:

Ir enturn cun respect: avertadad, acceptanza e respect envers tut las persunas che tschertgan cussegel.

Parzialitad: Las collavuraturas ed ils collavuratur s'engaschan sulettamain per ils giavischs da lur clientas e clients. La finamira è da rinforzar e da promover las persunas pertutgadas da discriminaziun sco er da meglierar lur situaziun da vita. *Mantegniment da l'autonomia:* Activitads vegnan mo introducidas cun il consentiment explicit da la persuna che tschertga cussegel.

Projects cunter rassissem e cunter discriminaziun

La Confederaziun s'engascha per ina lavur durabla e persistenta a favur da la prevenziun e da la sensibilisaziun cunter il rassissem e cunter la xenofobia e pia per ils dretgs umans. Ella sustegna projects da scola ed auters ch'han la finamira da cumbatter il rassissem, la xenofobia e l'antisemitissem. Ulteriuras infurmaziuns sco er in mussavia per inoltrar dumondas chattais Vus sin la pagina d'internet dal servetsch per il cumbat cunter il rassissem.

Giuvenils e rassissem

Giuvenils duain vegnir sensibilisads spezialmain per la tematica e bliers giuvenils èn er sezs confruntads cun discriminaziun e cun rassissem. La Svizra sustegna campagnas che s'occupan da questas tematicas sco per exempel quella dal Cussegl da l'Europa «tuts differentes – tots eguals». En rom da quella s'engaschan giuvenils cun acziuns e projects per l'observaziun dals dretgs umans, per l'egualitad e per la toleranza, particepschan activamain a la vita sociala e politica da la Svizra e gidan a cumbatter la discriminaziun, il rassissem e la violenza.

Rassissem ed internet

Sch'ins frunta sin ina pagina d'internet cun in cuntegn rassistic, pon ins annunziar quella al Servetsch da coordinaziun per cumbatter la criminalitad en l'internet (SCOIC) da la Polizia federala.

Pass cunter il rassissem

...s'engaschai er vus da resistar a tut ils acts rassistics. Pertge ch'il rassissem e l'antisemitissem n'èn betg degns da nosssa democrazia, la quala po sa basar sulettamain sin il respect da l'auter.

Tge è in act rassistic?

Tenor la lescha refuser en las activitads dal mintgadi in dretg, in bain u in servetsch ad insatgi pervi da si'appartegnentscha ad ina razza, etnia u religiun. Per quests motivs: Na po nagina persuna vegnir relaschada. Na dastga vegnir refusà a nagina persuna l'access ad in med da transport public u ad in stabiliment public. Na dastga nagin uffant vegnir refusà en ina scola publica.

In act rassistic è medemamain tenor lescha: Sbasar u discriminar en moda offendentia la dignitad umana d'ina persuna u d'ina gruppa da persunas pervi da lur razza, lur appartegnentscha etnica u lur religiun.

Ultra da quai, per las medemas raschuns: Snegar, minimalisar groppamain u tschertgar da giustifitgar in genocid u auters crims cunter l'umanitad publicamain, entras plets, scrittiras, maletgs, gests u tenuta ed en tut las autras modas e manieras. Qua tras vegn instigà a l'odi, a la violenza ed a la discriminaziun da razzas.

Tge far, sche vus essas unfrenda u perditga d'in act rassistic?

As dressai al post da polizia il pli manai-vel, al procuratur public u a l'autorità politica u giudiziala da voss chantun. Vus pudais medemamain as drizzar per cussegel ad in'associaziun per la defensiun dals dretgs da l'uman, ad in'associaziun sociala u sindacala u ad in advocat. Rassissem vegn punì tenor il Cudesch penal svizzer e tenor il dretg penal militar cun praschun u cun multa.

La presentaziun:

Dossier «Cumbat cunter la discriminaziun rassistica».

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=1435
www.chattà.ch